

[illegible]

1

(Иван Данилов)

2

Тиэкискэ (2,3) бэлиэтэммит тыллары ырыт:

- ² - *састаабынан* (тыл олоҕо+сыһыарыы; б/д, а/д дьүөрэлэһиитэ, уларыыйыта, түһүүтэ), тыл олоҕо ханнык *саҥа чааһынан* бэриллибитин быһааран суруй

☐
☐

- *Саҥа чааһын быһаары:* _____

☐

- ³ - *дорҕоонунан* (буукуба, дорҕоон ахсаана, дорҕоон характеристиката)

КОД

[illegible]

3

Тизкискэ баар «үөр» тыл суолтатын хайдах өйдүүргүнэн быһааран суруй.

7

[illegible]

4

Булчут ханкааны ханна ииппит эбитий?

КОД

5

2) *күн күлэр*

[illegible]

Бэрэбиэркэлиир үлэ сыанабыла

Бэрэбиэркэлиир үлэ сыанабылыгар алын кылаас оскуолатыгар үөрэппэтэх таба суруйуу уонна сурук бэлиэтин быраабылалара аабыллыбаттар.

СЫАНАЛЫЫР КЭРИН

1

Тиэкиһи ускуопкалары арыйан, тоҕоостоох сиргэ сөптөөх буукубалары, сурук бэлиэлэрин туруоран уһул.

Хоруй холобура:

Бултуур сирим саамай ыраах муһнугар, тохтообут сирбиттэн түөрт сүүс биэрэстэ, тэйиччи сылдыбытым. Ыраах сиргэ отучча хапкааны ииппитим.

Эрэйбин төлөһүтүм үс кырсаны ылбытым(.) Бултуйан үөрэн дьибэр тэбиннэрбитим(.) Табаларым туох баар күүстэринэн түһүнэн кэбиспиттэрэ. Аара бөрөлөр сып-сылаас суолларын көрбүтүм. Табаларбын тохтотон көрдүм. Биир-икки бөрө буолбатах, бүтүн үөр эбит. Элбэхтик орох тэппиттэр(.) Ама, табалары тыытыахтара дуо(?)

(Иван Данилов)

Сыаналыыр кэрин	Баал
1. Таба суруйуу. Бу кэрингэ ускуопка иһиттэн сөптөөх буукубаны талыы, көппүт буукубаны туруоруу, ханыыласпыт тылы таба суруйуу сыаналанар	
Таба суруйууга алҕаһа суох устуу; 1-2 толооһо суох алҕас баар	4
3-тэн элбэҕэ суох алҕаска	3
4-5 алҕаска	2

6-7 алҕаска	1
7-тэн элбэх алҕаска	0
2. Сурук бэлиэтин сөпкө туруоран устуу	
алҕаһа суох	3
1 алҕаска	2
2 алҕаска	1
2-тэн элбэх алҕаска	0
3. Тиэкиһи устуу	
Тиэкиһи алҕаһа суох устуу эбэтэр иккиттэн элбэҕэ суох алҕас: 1) тылы көтүтүү; 2) эбии тыл суруйуу; 3) тылы хос суруйуу	2
3-7 алҕастаах устуу: 1) тылы көтүтүү; 2) эбии тыл суруйуу; 3) тылы хос суруйуу	1
7-ттэн элбэх алҕастаах устуу: 1) тылы көтүтүү; 2) эбии тыл суруйуу; 3) тылы хос суруйуу	0
<i>Мунутуур баал</i>	9

2

*Тиэкискэ (2, 3) бэлиэтэммит тыллары ырыт.**Хоруй холобура:*

- **Састаабынан ырытыы** (тыл олоҕо + сыһыарыы; б/д, а/д дьүөрэлэһиитэ, уларыйыыта, түһүүтэ), тыл олоҕо ханнык саҥа чааһынан бэриллибитин быһаарыы

сирбиттэн < сир+бит+тэн

-*бит* - тардыы сыһыарыыта

-*тэн* - таһаарыы түһүк

- **Саҥа чааһын быһаарыы:** *сир* - *аат тыл*

- **Дорҕоонунан ырытыы:**

Баар - 4 б., 3 д., 1 с.

[б] - б/д, ньиргиэрдээх, ханыыта [п]

[аа] - а/д, кэлин, айах, киэн, уһун

[р] - б/д, ньиргиэрдээх, диэрэйэр, ханыыта суох.

Сыаналыыр кэрин	Баал
1. Састаабынан ырытыы	
алҕаһа суох ырытыы	3
тыл олоҕун сөпкө ыйбыт, сыһыарыыга биир алҕастаах	2
тыл олоҕун сөпкө ыйбыт	1
ырытыы сыһа	0
2. Саҥа чааһын быһаарыы	
алҕаһа суох	2
саҥа чааһын бөлөбүн (аат, туохтуур, көмө) сөпкө ыйбыт	1
саҥа чааһын сыһа ыйыы	0
3. Дорҕоонунан ырытыы	
алҕаһа суох	3
1 алҕаска	2
2 алҕаска	1

2-тэн элбэх алҕаска	0
<i>Мунгутуур баал</i>	8

3

Тиэкискэ баар «үөр» тыл суолтатын хайдах өйдүүргүнэн быһааран суруй.

Хоруй холобура:

Үөр - биир көрүгүнээх көтөр, сүүрэр элбэх буолан сылдыар бөлөбө.

Холобур: сылгы үөрэ.

Омуоньум: үөр - туохтан эрэ санаан олус астынан, дуоһуйан, көтөбүлүн.

Сыаналыыр кэрин	Баал
Тыл суолтатын сөпкө быһаарбыт; биир алҕас (этии тутулугар, биир тылы таба суруйууга эбэтэр сурук бэлиэтигэр) баар буолуон сөп.	2
Тыл суолтатын сөпкө быһаарбыт, хоруй суруйуутугар үстэн элбэбэ суох алҕастаах: Тыл суолтатын сөпкө быһаарбыт; икки-үс алҕас (этии тутулугар уонна биир тылы таба суруйууга, биир сурук бэлиэтигэр эбэтэр этии тутулугар уонна икки сурук бэлиэтигэр) баар буолуон сөп. ЭБЭТЭР: Тыл суолтатын сөпкө быһаарбыт; икки-үс алҕас (икки-үс алҕас тылы таба суруйууга, сурук бэлиэтигэр алҕаһа суох эбэтэр биир алҕас тылы таба суруйууга уонна икки алҕас сурук бэлиэтигэр) баар буолуон сөп.	1
Тыл суолтатын сөпкө быһаарбыт, хоруй суруйуутугар уопсайа үстэн элбэх алҕастаах; Тыл суолтатын сыһа быһаарбыт. Сорудабы толорботох	0

Мунутуур баал

2

4

Булчут хапкааны ханна ииппит эбитий?**Хоруй холобура:**

Бултуур сирин саамай ыраах муннугар, тохтообут сириттэн түөрт сүүс биэрэстэ.

Сыаналыыр кэрин	Баал
Хоруйу тиэкистэн толору устубут. Сөптөөх ис хоһоонноох хоруйу бэйэтин тылынан суруйбут	2
Хоруй толорута суох: Сөптөөх икки хоруйтан биирин суруйбут ЭБЭТЭР Сөптөөх икки хоруйтан биирин суруйбут, иккис хоруйа сыыһа	1
Хоруй сыыһа. Сорудабы толорботох	0
Мунутуур баал	2

5

Бэриллибит холобурдары болжойон көр, алжастары булан көннөрөн суруй.**Хоруй холобура:** икки оҕо, үөһээ этээс

Сыаналыыр кэрин	Баал
Алжастаах тыл ситимнэрин булан, сөпкө көннөрбүт	2
Иккиттэн биيري булан сөпкө көннөрбүт. Алжастаах тыл ситимнэрин иккиэннэрин булбут, көннөрбөтөх.	1
Сыыһа көннөрбүт.	0

Булбатах, көннөрбөтөх.	
Сорудабы толорботох	
Мунутуур баал	2

Үлэни сыаналыыр кэрин:

Үлэни толоруу мунутуур баала - 23 баал.

Үлэ баалын сыанаба таһаарыы барыла:

Сыана	“2”	“3”	“4”	“5”
Баал	0-8	9-13	14-18	19-23